

עפ"ג (מרכז) 65580-03-24 - מדינת ישראל נ' אריה שוסטר

עפ"ג (מרכז) 65580-03-24 - מדינת ישראל נ' אריה שוסטר מחוזי מרכז

עפ"ג (מרכז) 65580-03-24

מדינת ישראל

נגד

אריה שוסטר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

[19.01.2025]

כבוד השופטת הבכירה, ברנט-אב"ד

כבוד השופט בורנשטיין

כבוד השופט מיכלס

פסק דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בפתח תקווה (כבוד השופט עודד מורנו) בת"פ 27226-10-20 מיום 13.2.2024, בגדרו הגיעו הצדדים להסדר טיעון לפיו הנאשמת 2 נמחקה מכתב האישום והמשיב 1 הודה במיוחס לו. באישום הראשון: מסירת דו"חות וידיעות לא נכונים - 2 עבירות לפי סעיף 217 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), תשכ"א-1961 (להלן: "פקודת מס הכנסה"), באישום השני: השמטת הכנסה מדו"ח - עבירה לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה; שימוש במרמה, ערמה ותחבולה - עבירה לפי סעיף 220(5) לפקודת מס הכנסה; גניבה בידי מורשה - עבירה לפי סעיף 393(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").
2. על המשיב הוטלו העונשים הבאים:
 - א. 9 חודשי מאסר בפועל שירוצו בדרך של עבודות שירות.
 - ב. 3 ו-6 חודשי מאסר על תנאי בתנאים שנקבעו בגזר הדין.
 - ד. קנס בסך ₪ 10,000
 3. הערעור נסוב על קולת עונש המאסר בפועל.
4. בהתאם למתואר בחלקו הכללי של כתב האישום, המשיב נשא במשרת סמנכ"ל כספים בחברת הקורנס, מפעלי עופרת בע"מ (להלן: "הקורנס") בין השנים 2004 - 2015. בעלי המניות והמנהלים של הקורנס בשנים אלו היו אבי בן גל ומירון בדין (להלן: "בעלי הקורנס").
- א.ל.ש בע"מ (להלן: "א.ל.ש.") הינה חברה בבעלותו המלאה של המשיב ועוסקת במתן שירותי הנדסה ושירותי ייעוץ. פרסייס מרקטינג בע"מ (להלן: "פרסייס") הינה חברה נוספת בבעלותו המלאה של המשיב ועיסוקה מכירה קמעונאית בתחום התרופות והמוצרים הרפואיים.
5. על פי עובדות האישום הראשון, בין השנים 2014 ל-2015, הפקיד המשיב 36 שיקים של הקורנס, שנרשמו לפקודת בעלי הקורנס, חלקם הוסבו לטובת א.ל.ש, וחלקם הוסבו לטובת פרסייס. הסכומים שהופקדו בחשבונות הבנק של א.ל.ש ופרסייס, נרשמו בספריהם כהלוואות בעלים. למשיב צמחה הכנסה והשיקים שהוסבו בסכום כולל של ₪ 3,842,000 לא דווחו ע"י המשיב בדוח השנתי שהוגש על הכנסתו האישית בשנים אלו.

6. על פי עובדות האישום השני, במהלך בספטמבר 2015, פנה המשיב מתוקף תפקידו בקורנס למנהלת החשבונות של הקורנס, הגב' נירית חסיד, וביקש ממנה לרשום שיק של הקורנס ע"ס 233,145 ₪, ללא מילוי שם המוטב, וטען כי הוא זקוק לשיק כדי לשלם חוב שלטענתו חבה הקורנס לחב' גז טבעי דום בע"מ. מנהלת החשבונות פעלה בהתאם להנחייתו, המשיב נטל את השיק, מילא בשם המוטב את שמה של א.ל.ש והפקידו לחשבון הבנק שלה, ללא ידיעתם של בעלי הקורנס, ובכך גנב את השיק בהיותו מורשה בתאגיד, והפקיד אותו לא.ל.ש כמנהליו. למשיב צמחה הכנסה נוספת אותה השמיט מהדוח שהגיש לפקיד השומה ביחס לשנת 2015, בסך 233,145 ₪.

7. בגזר דינו עמד בית משפט קמא על האמור בתסקיר שירות המבחן ממנו עולה כי המשיב בן 71 נשוי ואב לילדים ונכדים, שירת שירות צבאי מלא, בעל עסק עצמאי בתחום ייעוץ כלכלי לחברות מזה כ-40 שנה. המשיב נעדר עבר פלילי, בעל נכות בשיעור 18% בגין תאונת דרכים, עבר צנתור לפני כמה חודשים, עם זאת תפקודו לא נפגע ומצבו יציב. הגשת כתב האישום הובילה למצב נפשי ירוד וניסיון אובדני הכולל אשפוז בבי"ח. המשיב מודה, לוקח אחריות מלאה, מביע חרטה. לדבריו, העבירות בוצעו בעקבות מצוקה כלכלית וחובות אליהן נקלע וטען כי לא שולם לו שכר מלא מהחברה, פעל מתוך שיקול דעת מוטעה ומבין כי הוא אחראי וראוי לענישה. התסקיר מתאר מי שמתנהל באופן יציב וחיובי, עבר הליך טיפולי, שומר על איזון נפשי ומגלה תובנות. המשיב רואה את ההליך המשפטי כגורם מרתיע ומציב גבול ואין לו עמדות עברייניות מושרשות. שירות המבחן לא בא בהמלצה שיקומית, אלא המליץ על ענישה מוחשית שתחדד עבורו את גבולות החוק.

8. בית משפט קמא סבר כי יש לקבוע מתחם אחד לכלל מעשי העבירה של המשיב והתייחס הן לתיקון המשמעותי בכתב האישום והן לכך שבעלי הקורנס שילמו את השומה בעצמם, ובהפנותו לפסיקה קבע מתחם ענישה שחלקו התחתון עומד על מאסר שניתן לרצותו בעבודות שירות ועד למאסר של 18 חודשים, וכן קנס שבין 10,000 ש"ח ו-30,000 ש"ח.

אשר למיקומו של המשיב בתוך מתחם הענישה, שקל בית משפט קמא לקולא את מאמציו של המשיב לתקן את תוצאת העבירות, את העובדה כי "אין טענה שהנאשם לא הסיר את המחדל" וכי הנושא יוכרע בהתנהלות מול פקיד השומה, ובכל הנוגע לאישום השני, כי המשיב החזיר את הסכום לבעלי הקורנס.

כן הביא בית המשפט קמא בחשבון את היותו של המשיב נעדר עבר פלילי, אשר עולמו קרס עליו בשל התמשכות ההליכים, הפגיעה בו ובמשפחתו, ולקייחת האחריות, כמו גם את האמור ב"דו"ח דורנר". לפיכך סבר כי יש למקם את המשיב בתחתית מתחם הענישה. בית המשפט קמא אף נתן משקל לחלופי הזמן המשמעותי, מאז בוצעו העבירות, ועד להגשת כתב האישום וכן עד למועד גזר הדין. אשר על כן, הושתו על המשיב העונשים כפי שפורטו בפתח הדברים.

9. לטענת המערערת, שגה בית משפט קמא משקבע כי כלל המעשים שביצע המשיב מהווים צבר עבירות בגינם יש לקבוע מתחם ענישה אחד כולל, שכן מדובר בשני אירועים שונים, הפוגעים בערכים שונים, ושאינן ביניהם קשר. כמו כן שגה בית המשפט קמא בקביעת מתחם ענישה מקל הסוטה באופן מהותי מהענישה הנוהגת בעבירות גניבה בידי מורשה, המביאה בחשבון את השיקול ההרתעתי ומחייבת משקל פחות לנסיבות האישיות. כן שגה כשהתעלם ממגמת ההחמרה בעבירות מס, והצורך לשמור על הקופה הציבורית ועל חלוקת הנטל בין הנישומים. המערערת הפנתה לפסיקה התומכת בעמדתה האמורה.

10. עוד טענה המערערת כי שגה בית משפט קמא בנותנו משקל יתר לעניין הסרת המחדל במסגרת האישום הראשון, שממילא לא הוסדר במסגרת ההליך האזרחי הממשיך להתנהל, וכן לכך שהמחדל הנוגע לאישום השני הוסר רק לאחר שבעלי הקורנס הגישו תביעה אזרחית כנגד המשיב. כן שגה בית משפט קמא עת נתן משקל יתר לסוגיית השיהוי בהיעדר תשתית עובדתית ובניגוד לפסיקת בית המשפט העליון. לטענת המערערת, משך הזמן שעבר עד להגשת כתב האישום נבע מבדיקה מעמיקה של טענות ההגנה שהובילה לצמצומן המשמעותי בכתב האישום.
11. המערערת הוסיפה וטענה כי שגה בית משפט קמא במשקל שנתן לאמור בגוף תסקיר שירות המבחן ולנסיבותיו האישיות של המשיב, ולעומת זאת התעלם מהמלצתו הסופית של שירות המבחן, להשתת ענישה מוחשית שתחדד למשיב את גבולות החוק. כמו כן שגה בית משפט קמא שהתבסס לצורך גזר דינו על דו"ח ועדת דורנר הנוגע לשיקולי שיקום. כשמדובר בעבירות צווארון לבן, שיקולים אלה נסוגים מפני השיקול הנוגע לצורך בהרתעה, כאשר התנהלות יצרנית, כדוגמת זו של המשיב, אינה מהווה אינדיקציה לשיקום. לפיכך גם שגה במיקום המשיב בתחתית המתחם השגוי והמקל שקבע.
12. לאור האמור, עתרה המערערת לקבוע, באשר לאישום הראשון, מתחם ענישה הנע בין 6 לבין 14 חודשי מאסר, ואילו באשר לאישום השני מתחם ענישה הנע בין 16 לבין 36 חודשי מאסר בפועל, ולהחמיר בעונשו של המשיב לכדי ענישה בת 24 חודשי מאסר בפועל.
13. המשיב ביקש לדחות את הערעור וסמך ידיו על פסק דינו של בית משפט קמא ועל נימוקיו. לטענתו, לא נפלה כל שגה בגזר דינו של בימ"ש קמא, וכי בכל מקרה העונש שנגזר אינו חורג בצורה קיצונית מהענישה הראויה.
14. לטענת ב"כ המשיב, המערערת מתעלמת מהראיות שהוצגו בפני בית משפט קמא, כמו גם מהסדר הטיעון, שנערך על רקע טענת המשיב לאכיפה בררנית בשל אי הגשת כתב אישום כנגד בעלי הקורנס, ונוכח טענתו כי הקורנס חייבת לו כספים והיא זו החייבת בגינם במס. כן מתעלמת המערערת מהמוסכם בהסדר הטיעון באשר להסדרת המחדל וכן מהעובדה כי הכספים אמנם לא הוחזרו אלא רק במסגרת הסכם פשרה, אך זאת בשל "חמדנות", כלשון המשיב, של בעלי הקורנס, בהגשת תביעה מנופחת נגדו.
15. אשר למתחם הענישה טוענים ב"כ המשיב, כי צדק בית משפט קמא שקבע כי מדובר באירוע אחד, שכן יש קשר הדוק בין העבירות, כאשר עבירת המס המהותית "צמחה" מתוך עבירת הגניבה. כן צדק כשקבע, כי המתחם מתחיל במאסר בדרך של עבודות שירות, שכן הפסיקה עליה מסתמכת המערערת עניינה במעשי גניבה בסכומים גבוהים יותר שנמשכו על פני מספר שנים ואף לא הושבו לבעליהם.
16. מוסיפים וטוענים ב"כ המשיב כי לא ניתן להתעלם מכך כי גזר הדין ניתן כעשר שנים לאחר ביצוע העבירות, כמו גם שלא ניתן להתעלם מנסיבותיו האישיות וממצבו הרפואי והנפשי המורכב של המשיב, נוכח ההליך הפלילי והפרסום השלילי בקשר אליו, והאשפוז בבית חולים לתקופה ממושכת. כן יש להתחשב בקריסתו הכלכלית, כאשר מאדם בעל אמצעים הפך לכמעט חסר כל המתפרנס מעבודות מזדמנות. לפיכך, צדק בית משפט קמא שמיקם את המשיב בתחתית המתחם.
17. לאחר שעיינו בגזר דינו של בית המשפט קמא ונתנו דעתנו לטענות הצדדים, הגענו למסקנה כי אף ששגה בית משפט קמא כאשר קבע שאין מדובר בשני אירועים נפרדים, שכן עבירת מס ועבירת גניבה בידי מורשה נועדו להגן על ערכים שונים וקורבנות העבירה שונים, ואף שבמקרה הרגיל עבירת גניבה בידי מורשה, שאלה מצטרפות אף עבירות מס, מצדיקה מאסר מאחורי סורג ובריח, הרי שבנסיבות המקרה דנן, שהן נסיבות ייחודיות, העונש שהוטל על המשיב, הגם שהוא מקל, אינו חורג במידה כה קיצונית מהעונש הראוי, באופן שמצדיק התערבותה של ערכאת הערעור.
18. צודקים ב"כ המשיב הטוענים כי בעבירות מהסוג שעבר המשיב קיים מנעד רחב של עונשים וניתן למצוא בפסיקה מקרים בהם הוטלו אף מאסרים שניתן לרצותם בעבודות שירות. יתר על כן, חלק מהמקרים אליהם הפנתה המערערת עניינם בגניבה בסכומים גבוהים יותר על פני תקופה ממושכת יותר, ואף כאלה שבהם הכספים כלל לא הושבו.

זאת ועוד, ועיקר, לא ניתן להתעלם מנסיבותיו הייחודיות של תיק זה, שבמסגרתו ניכר כי חלק משמעותי מהתנהלותו של המשיב מקורה במחלוקת כספית בין המשיב לבין מעסיקיו כאשר מחלוקת זו אף באה לידי ביטוי בתיקון המשמעותי של כתב האישום ובהסדר הטיעון. יתר על כן, מחלוקת זו באה לידי ביטוי גם בעובדה כי המעסיקים הם ששילמו בעצמם את השומה, וכן בפער המשמעותי שבין סכום התביעה האזרחית שהגישו המעסיקים כנגד המשיב והסכום שבסופו של דבר הוחזר להם על ידו. אמת, אין במחלוקת זו כדי להמעיט מחומרת מעשיו של המשיב, הן בקשר לעבירת המס והן בקשר לעבירת הגניבה בידי מורשה. ברור הוא כי גם אם למשיב היו טענות כספיות כלשהן כלפי מעסיקיו, לא היה רשאי לעשות דין לעצמו ולגנוב מהם את הכספים אשר לטענתו מגיעים לו. יתר על כן, במקרה דנן אף הסתבר כי לא היה בסיס לטענותיו הכספיות של המשיב, בוודאי בכל הקשור לסכום הגניבה המופיע בכתב האישום, אותו החזיר המשיב למעסיקיו לאחר שאלה נאלצו לתבוע אותו. באותה מידה אין להמעיט בחומרת עבירות המס שעבר המשיב, והפגיעה שפגע בערכים המוגנים, במיוחד בשים לב לסכום עבירת המס באישום הראשון, (אך גם בשים לב לכך כי המס על פי השומה שולם על ידי המעסיקים) ולחומרת עבירת המס באישום השני. ועם זאת, וכאמור, על אף חומרה זו, ועל אף שהעונש שהוטל על המשיב הוא עונש מקל, ונוכח נסיבותיו הייחודיות של תיק זה, ומבלי שהדבר ישמש תקדים למקרים אחרים, הן אלה הנוגעים לעבירות מס מהסוג בהן הורשע המשיב והן אלה הנוגעים לעבירת גניבה בידי מורשה, אין הוא חורג באופן קיצוני מהעונש ההולם במידה כזו המצדיקה התערבותה של ערכאת הערעור.

19. באותה מידה נראה כי יש לתת משקל של ממש לנסיבותיו האישיות של המשיב, ובכלל זאת לגילו, להעדר עבר פלילי מסוג כלשהו, למצבו הגופני והנפשי המורכב, הכולל ניסיון אובדני ואשפוז, למצבו הכלכלי, וכן להודאתו בעבירות ולנטילת האחריות. אכן, בעבירות מהסוג שעבר המשיב יש בדרך כלל ליתן משקל יתר לשיקולי ההרתעה ולאינטרס הציבורי ולהעדיף על פני השיקולים הנוגעים לנסיבות האישיות. עם זאת, ברור כי גם בעבירות מעין אלו אין להתעלם מהנסיבות האישיות, ובמקרה שלפנינו נראה כי מדובר בנסיבות חריגות.

20. לכך יש להוסיף את השיקול הנוגע לחלוף הזמן, וגם אם הימשכות ההליך רובצת, לפחות בחלקה, לפתחו של המשיב, בסופו של יום נמצא כי המשיב נותן את הדין על עבירות שביצע לפני כעשור.

21. לאור כל האמור הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות. ניתן היום, י"ט טבת תשפ"ה, 19 ינואר 2025, במעמד הצדדים.